

Pustynia Błędowska

GDZIE ZWIEDZAĆ?

Punkt widokowy w Kluczach - „Czubatka” 355 m n.p.m.

Do punktu widokowego na „Czubatce” można dojść pieszo lub dojechać samochodem osobowym ulicami: Rudnicką, Podgórną i Górną. Dla autobusów przewidziano parking na ulicy Rudnickiej koło boiska (autobusy nie wjadą na ulicę Podgórną). Dojazd oznakowany jest brązowymi tablicami z białym napisem: Czubatka – Pustynia Błędowska.

Na wzgórzu znajdują się tablice informacyjne oraz altana dla turystów i ławki. Roztacza się stamtąd okazały widok na obie części pustyni: południową i północną (wojskową – od strony Chechła).

Z „Czubatki”, korzystając ze szlaku żółtego, można dojść do samej pustyni i znajdującej się tam infrastruktury turystycznej (platformy widokowe, altany) oraz ścieżek dydaktycznych (szlak prowadzi do Błędowa, na zachodni kraniec Pustyni Błędowskiej).

Punkt widokowy w Chechle - „Dąbrówka” 382 m n.p.m.

Dojazd z ulicy Kluczewskiej w Chechle oznakowany jest brązowymi tablicami z białym napisem: Dąbrówka – Pustynia Błędowska.

Z punktu rozciąga się panorama z widokiem na wylesioną, północną część Pustyni Błędowskiej. Jest to teren wojskowy, objęty zakazem wstępu. Jednak turyści mogą skorzystać z wybudowanej tam w kwietniu 2017 roku platformy widokowej. Na miejscu znajdują się tablice informacyjne.

Nie lada atrakcją dla turystów i mieszkańców są skoki spadochronowe odbywające się podczas ćwiczeń VI Brygady Powietrznodesantowej z Krakowa.

Pustynia Błędowska znajduje się w województwie małopolskim, powiecie olkuskim, w gminie Klucze (1696,86 ha; 86,4% obszaru) oraz w województwie śląskim, powiecie sosnowieckim, na terenie Miasta Dąbrowa Górnicza (267,04 ha; 13,6% obszaru). Jej powierzchnia całkowita wynosi 1963,90 ha.

Pustynia Błędowska jest unikatowym miejscem występowania piasków wydmowych oraz innych interesujących form geomorficznych charakterystycznych dla terenów pustynnych. Jest ona największym w Polsce obszarem lotnych piasków, który powstał 2,3 miliona lat temu. Zwana „Polską Saharą”, swoją wyjątkową specyfikę zawdzięcza wyrębowi lasów, który był prowadzony na jej obszarze w XIII i XIV w. na potrzeby pobliskich hut srebra i ołowiu znajdujących się w Olkuszu. W latach 60. i 70. XX w. na teren Pustyni Błędowskiej sztucznie wprowadzono m.in. wierzbę ostrolistną, sosnę zwyczajną i brzozę brodawkowatą, co zainicjowało proces sukcesji wtórnej.

Przez lata Pustynia Błędowska była wykorzystywana jako poligon wojskowy. Swoją obecność żołnierze zaznaczyli już po I wojnie światowej, by w stopniu największym wykorzystywać ją w czasie II wojny światowej i po jej zakończeniu. Co ciekawe, 10 października 1958 r. wystrzelona została tutaj pierwsza polska doświadczalna rakietą wysokościową przeznaczona do badań atmosfery, której konstruktorem był prof. Jacek Walczewski. Warto również dodać, że na terenie Pustyni Błędowskiej została zrealizowana ekranizacja „Faraona” Bolesława Prusa.

Flora pustyni - jak podaje „Raport laika” wydany w ramach projektu „Czynna ochrona kompleksu priorytetowych siedlisk napiaskowych (6120, 2330) na obszarze Natura 2000 na Pustyni Błędowskiej” - liczy ponad 350 gatunków roślin naczyniowych. Na tym obszarze stwierdzono występowanie 19 gatunków roślin naczyniowych objętych ochroną prawną. Obszar piaszczysty porastają cenne murawy szczotlichowe i strzępicowe^[1]. Na terenie Pustyni Błędowskiej znajdują się dwa siedliska: ciepłolubne, śródładowe murawy napiaskowe oraz wydmy śródładowe z murawami napiaskowymi. Celem projektu „Czynna ochrona kompleksu priorytetowych siedlisk napiaskowych (6120, 2330) w obszarze Natura 2000 na Pustyni Błędowskiej” realizowanego w latach 2011–2014 było osiągnięcie właściwego stanu ochrony wyżej wymienionych dwóch siedlisk. Ponadto: wykrywanie niewybuchów i niewypałów, inwentaryzacja przyrodnicza (ekspertyzy naukowe, monitoring przyrodniczy, usuwanie wyznaczonych gatunków drzew i krzewów), wykonanie i prowadzenie strony internetowej projektu, organizacja konferencji międzynarodowej, organizacja serii warsztatów, opracowanie i publikacja podręcznika ochrony siedlisk napiaskowych, utworzenie Pustynnego Centrum

Informacji oraz dwóch ścieżek edukacyjnych wraz ze stanowiskami demonstracyjnymi.

Od dawna - czytamy w „Przewodniku po ścieżkach dydaktycznych” autorstwa Tomasza Lamorskiego - próbowano wyjaśnić odrębność tej piaszczystej równiny. Według legendy Pustynia powstawała z piasków znad Bałtyku. A było to tak. Olkusecy gwarkowie drążyli kopalniane szyby. Pracowali ochoczo przy wydobywaniu rud cynku i ołowiu, a przy okazji także srebra. Jak wiadomo, piekło jest na dole, a niebo w górze. Górnicy hałasowali, stukali i pukali nad głowami diabłów. Ta zuchwałość rozsierdziła mieszkańców podziemi i postanowili ukrócić ten proceder, tym bardziej, że srebro uważali za swoją własność, wobec czego jeden z nich poleciał z wielkim worem nad morze po piasek. W drodze powrotnej zahaczył o wieżę kościoła w Kluczach, wór się rozdarł i ogromne masy piasku rozsypały się po okolicy[2].

Do literatury termin „Pustynia Błędowska” wprowadził Wacław Nałkowski w latach 80. XIX wieku. Był on metaforą polegającą na skojarzeniu zjawisk pojawiających się na tym wyjątkowym terenie lotnych piasków z pustyniami[3]. Ów termin wszedł do języka potocznego na stałe.

Zwiedzanie Pustyni po wyznaczonych szlakach turystycznych jest bezpłatne i ogólnodostępne. Zwiedzanie Pustyni Błędowskiej poza wytyczonymi ścieżkami edukacyjnymi wymaga wcześniejszego poinformowania Wójta Gminy Klucze drogą telefoniczną (32 642 85 08, wew. 73), e-mailową (life@gmina-klucze.pl) lub poprzez osobiste stawienie się w Pustynnym Centrum Informacji. W celu zorganizowania imprezy na terenie Pustyni organizator powinien złożyć do Wójta Gminy Klucze właściwy wniosek wraz z załącznikami. Wzory do pobrania na dole strony.

Zapraszamy do odwiedzenia oficjalnej strony Pustyni: <http://pustynia-bledowska.eu>.

---

[1] Raport Laika. Red. R. Wcisło. Klucze 2014, s. 4.

[2] T. Lamorski: Przewodnik po ścieżkach dydaktycznych. Murawy napiaskowe wśród wydmy i drzew. Klucze 2014, s. 15.

[3] Tamże, s. 18.